

Verantwoording herziening leerlijnen VSO

Uitstroom dagbesteding en arbeid

Tim Micklinghoff
Laura Meijer
Linda Jonkman

CED-Groep, juli 2012

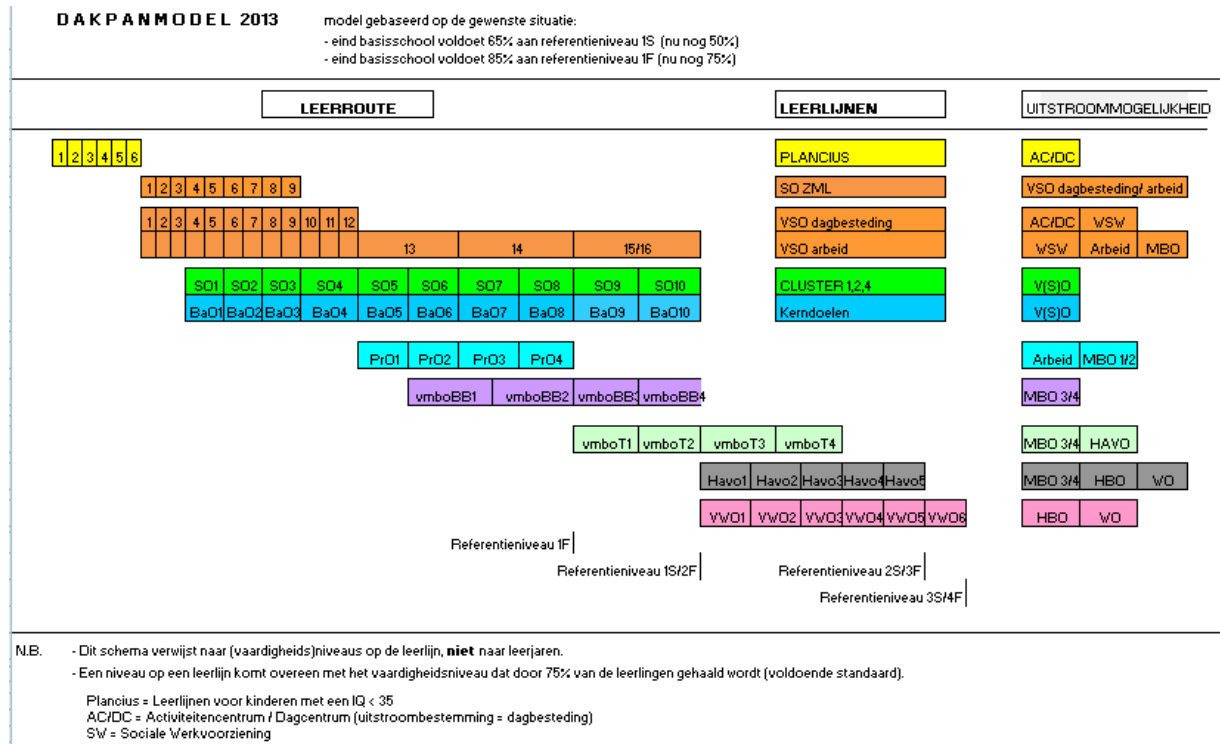
Inleiding

Veel VSO-scholen werken met de leerlijnen die de CED-Groep heeft ontwikkeld. Recente ontwikkelingen vragen om een herziening van de leerlijnen VSO taal. We hebben het dan over de volgende ontwikkelingen:

- Er zijn in opdracht van het Ministerie OCW door de SLO nieuwe kerndoelen geformuleerd voor het VSO voor de uitstroomrichtingen dagbesteding, arbeid en vervolgonderwijs. De kerndoelen VSO zullen in 2013 (schooljaar 2013-2014) worden opgenomen in het wettelijk kader (bron: www.slo.nl).
- De commissie Meijerink heeft in 2008 referentieniveaus voor taal en rekenen geformuleerd. Het gaat hier om beschrijvingen wat leerlingen binnen deze vakgebieden op bepaalde momenten in het schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. De leerlijnen VSO Arbeidsgericht moesten daarop worden aangepast. De leerlijnen VSO Dagbesteding (ZML-niveau) hoeven niet te voldoen aan deze referentieniveaus. Leerlingen binnen het ZML hoeven namelijk het eerste referentieniveau 1f niet te bereiken op school. Niveau 15/16 van de nieuwe VSO leerlijnen werkt toe naar referentieniveau 2f voor de vakgebieden taal en rekenen. In niveau 13/14 staan de doelstellingen rondom referentieniveau 1f beschreven.
- Daarnaast is de afgelopen jaren gebleken uit de praktische ervaringen van de scholen dat de leerlijnen op het gebied van onderlinge samenhang en de plaats van bepaalde doelstellingen een herziening nodig hebben.

De CED-Groep heeft van het Ministerie van OCW opdracht gekregen om de leerlijnen te herzien. In samenspraak met scholen en andere betrokken instituten heeft de CED-Groep in het schooljaar 2011-2012 gewerkt aan de herziening van de leerlijnen voor het VSO. In deze verantwoording ziet u op welke wijze de leerlijnen bij de herziening zijn aangepast.

Dakpanmodel 2013

Nieuwe opzet leerlijnen VSO

De nieuwe leerlijnen voor het VSO zijn zowel geschikt voor de uitstroom dagbesteding als voor de uitstroom arbeid. Alle VSO scholen kunnen dus van deze doorlopende leerlijnen gebruik maken, met uitzondering van scholen met uitstroom diplomagericht. Voor leerlingen die zich in de diplomagerichte uitstroom bevinden wordt er verwezen naar de eindtermen en de reguliere methodieken.

De doorlopende leerlijnen, die zijn ontwikkeld voor uitstroom dagbesteding en arbeid bestaan uit 16 niveaus. De 4 niveaus van de voormalige leerlijnen VSO arbeid zijn achter de 12 niveaus van de ZML leerlijnen geplaatst en uiteraard inhoudelijk herzien. Op VSO scholen met leerlingen die vooral uitstromen richting arbeid (bijvoorbeeld VSO cluster 2 of cluster 4 scholen) zullen leerlingen vooral instromen in niveau 13 van de nieuwe doorlopende leerlijn. Dit is aansluiting van de SO leerlijn als de leerlingen hier niveau 4 bereikt hebben (zie het dakpanmodel 2013 hierboven voor een visuele toelichting). Mocht het nodig zijn om voor een leerling nog een stapje terug te doen aan het begin van het VSO, dan kunt u in de leerlijn in de niveaus voor niveau 13 kijken welke tussenstapjes een leerling nog nodig heeft voor hij met doelen uit niveau 13 aan de slag kan.

VSO scholen die (ook) leerlingen hebben die uitstromen naar dagbesteding zullen vooral leerlingen inschalen op de leerlijnen in de niveaus 1 t/m 12 (in de praktijk gaat het hier om VSO cluster 3 ZML of mytyl scholen). Mochten uw leerlingen op een vakgebied meer aankunnen dan de doelstellingen bij niveau 12, dan kunnen zij eenvoudig doorgaan op de doorlopende leerlijn. De kerndoelen voor dagbesteding en arbeid maken doorlopende leerlijnen goed mogelijk, vooral de leergebiedoverstijgende kerndoelen aangezien deze qua wettekst hetzelfde zijn.

De doorlopende leerlijnen met uitstroom dagbesteding en arbeid zien er als volgt uit:

Kerndoel 3.3: De leerling leert bij arbeidsmatige taken de juiste materialen en middelen op een doelmatige en doelgerichte manier in te zetten.				
3.3. Materialen, middelen en gereedschappen	1	2	3	4
	Verkent de mogelijkheden van materialen met zijn zintuigen	Gaat voorzichtig met materiaal om	Bedenkt één voorwerp dat hij nodig heeft bij een bekende taak en pakt dit	Pakt meerdere voorwerpen die hij nodig heeft bij een bekende taak en pakt deze
	5	6	7	8
	Pakt meerdere voorwerpen voor een onbekende taak aan de hand van een materiaallijst (in pictogrammen/ foto's)	Pakt voor twee onbekende taken alle voorwerpen aan de hand van materiaallijsten (in pictogrammen/ foto's) Kiest geschikte materialen om een bekende taak mee uit te voeren	Pakt voor een willekeurige onbekende taak alle benodigde voorwerpen aan de hand van een materiaallijst	Kiest juiste materialen om een bekende taak mee uit te voeren Bedenkt een oplossing voor een materiaalprobleem Gebruikt het materiaal dat nodig is voor de taak (dus niet teveel verf of meer papier dan noodzakelijk)
	9	10	11	12
	Weet met welke verbruiksmaterialen hij zuinig om moet gaan (spijkers, afwasmiddel) Benoemt verschillende schoonmaakmiddelen en het doel waarvoor ze gebruikt worden (afwas en schuurmiddel, allesreiniger, wc-eend)	Kent de functie van apparatuur/ machines Schat in hoeveel hij van materialen nodig heeft om een taak uit te voeren Benoemt welke apparaten gevaarlijk zijn om te gebruiken (strijkijzer, elektrische nietmachine)	Doseert onbekende (schoonmaak-)middelen Kiest passend materiaal/ gereedschap bij een nieuw uit te voeren opdracht	Doseert onbekende (schoonmaak-)middelen volgens voorschrift Verzamelt en sorteert afval en restmateriaal op de juiste wijze
	13	14	15	16
	Beseft dat je machines en apparaten met mate moet gebruiken omdat ze het milieu vervuilen	Benoemt welke materialen hergebruikt kunnen worden	Vertelt hoe er zorgvuldig en veilig om moet worden gegaan met gevaarlijke apparaten (apparaten die heet worden of scherp zijn) Benoemt welke beschermingsmiddelen (halm, handschoenen, oordoppen) bij welke werkzaamheden horen	Gaat zorgvuldigen milieubewust om met de apparaten in een bedrijf (deuren/ kraan dicht, machines uit) Gaat hygiënisch om met de apparaten en spullen in een bedrijf (vleesplank en groenteplank, doeljes) Zorgt voor voldoende voorraad van de materialen die hij nodig heeft (niet te veel en niet te weinig)

Als uw school tot op heden gebruik maakte van zowel de leerlijnen voor ZML als de leerlijnen arbeid dan moest u vaak de leerlijnen en de niveaus bij elkaar zoeken. Met de komst van de nieuwe doorlopende leerlijnen hoeft dit niet meer.

De leerlijnen VSO sluiten aan bij de leerlijnen voor het ZML SO, vanwege het feit dat leerlingen op het ZML in het VSO op ieder niveau kunnen instromen. Als zij bijvoorbeeld qua taalniveau op niveau 4 van de leerlijn ZML SO zijn blijven 'hangen' dan kunt u in het VSO in de VSO leerlijn op niveau 4/5 verder gaan.

Aandachtspunt: leerlijnen rekenen

De leerlijnen rekenen konden niet op dezelfde wijze in een leerlijn met niveau 1 t/m 16 worden omgezet. De indeling van de leerlijn Rekenboog, welke de oude leerlijn rekenen voor zml kan vervangen, verschilt van de indeling in de leerlijn zoals VOx hem hanteert.

De nieuwe leerlijnen Rekenboog passen prima bij de recente inzichten op het gebied van rekenwiskundeonderwijs. De leerlijnen dekken alle ZML kern- en tussendoelen en zijn daarmee dekkend voor het rekenwiskundeonderwijs in het ZML. De SO ZML kerndoelen zijn hier als leidraad gebruikt. Vandaar dat we Rekenboog bij de herziening van de leerlijnen als uitgangspunt nemen.

Voor het VSO moet de leerlijn afgestemd zijn op de kerndoelen rekenen voor het VSO. De leerlijn rekenen van het project VOX is recentelijk ontwikkeld en sluit aan bij de referentieniveaus 1f en 2f en de kerndoelen. De indeling van het referentiekader van de commissie Meijerink is hierbij leidend. Om VSO ZML scholen geen dubbele versies van een leerlijn rekenen aan te bieden, hebben we voor de VSO zml-scholen een aansluiting gemaakt op de VOx-leerlijn rekenen (voor de zeer goede rekenaars in het zml-onderwijs).

Bij het koppelen van de leerlijnen voor het creëren van een doorlopende leerlijn, zouden de leerlijnen rekenen vanuit het project Rekenboog en rekenen vanuit VOx dus aan elkaar gekoppeld hebben moeten worden. Deze

leerlijnen hanteren echter beiden een andere indeling. Om u inzicht te geven in hoe u vanuit de niveaus van de leerlijnen Rekenboog een overstap kunt maken naar de VOx-leerlijn Rekenen hebben we een overzicht gemaakt. Dit overzicht 'Koppeling VOx Rekenboog' vindt u op de website www.leerlijnen.cedgroep.nl.